

Міністерство освіти і науки України

Сумський національний аграрний університет

Факультет ветеринарної медицини

Кафедра ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та
патологічної анатомії

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 25. Патологічна анатомія та розтин

Спеціальність	Н6 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
Освітня програма	ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти

Суми – 2026

Розробник: Д.О. Кісіль Кісіль Д.О., к.вет.н., старший викладач

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії	протокол від № 15 від 02.06.2026
	Завідувач кафедри <u>Петров Р.В.</u> (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Олександр ЧЕКАН

Декан факультету, де реалізується освітня програма Людмила НАГОРНА

Рецензія на робочу програму надана Жося-Касяненко С.М.
Жося Касяненко

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Надія Баранчик
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 19.06.2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	25. Патологічна анатомія та розтин			
2.	Факультет/кафедра	Ветеринарної медицини Ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Ветеринарна медицина Н6 Ветеринарна медицина 25			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)				
6.	Рівень НРК	7 рівень			
7.	Семестр та тривалість вивчення	4,5 семестри, 15 тижнів			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	10			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	
		4 семестр			
		14		46	90
		5 семестр			
		16		60	74
10.	Мова навчання	Українська			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Викладач: PhD, старший викладач Кісіль Д.О.			
11.1	Контактна інформація	Факультет ветеринарної медицини каб. 15,к. тел.0665433827, dima_kisill@meta.ua https://vet.snau.edu.ua/kafedri/vetsanekspertizi-mikrobiologi%D1%97-zoogigiyeni-ta-bezpeki-i-yakosti-produktiv-tvarinnictva/sklad-kafedri/kisil-dmitro-oleksandrovich/			
12.	Загальний опис освітнього компонента	«Розтин і патологоанатомічна діагностика хвороб тварин» – як навчальна дисципліна закладає основи знання про організацію патологоанатомічної служби та її призначення, надає знання морфологічних і клінічних проявів хвороб на всіх етапах їх розвитку, узагальнює навички клініко-анатомічного аналізу, синтетичного аналізу діагностичних ознак хвороб і правильного їх тлумачення в причинно-наслідкових співвідношеннях, що є необхідним для подальшої фахової діяльності.			

13.	Мета освітнього компонента	Метою освітнього компонента є формування у студентів системи спеціальних знань щодо послідовності патологоанатомічного обстеження трупів різних видів тварин з метою уточнення прижиттєвого діагнозу, встановлення морфологічних змін в органах і причин смерті.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент, будучи основою для клінічних предметів, базується на фундаменті загально-теоретичних дисциплін: патоморфології, патофізіології, судової медицини, терапії, хірургічних хвороб, інфекційних захворювань, акушерства та гінекології, та інтегрується з цими дисциплінами; це передбачає формування умінь застосувати отримані знання та практичні навички з секційно-біопсійного курсу в процесі подальшого навчання та у майбутній професійній діяльності.
15.	Політика академічної доброчесності	Здобувачам пояснюють цінність набуття нових знань; цінність та функції академічної доброчесності; повідомляють про неприпустимість плагіату, заохочують до самостійного виконання навчальних завдань, коректного посилання на джерела інформації у разі запозичення наукових матеріалів. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Письмові роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: Академічний плагіат – оцінка 0, повторне виконання завдання. Академічне шахрайство (списування, обман, видавання кимось виконаної роботи за власну) – анулювання отриманих балів; повторне проходження оцінювання повторне виконання несамотійно виконаної роботи з новими вихідними даними; Використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань – відсторонення від виконання роботи, оцінка 0, повторне проходження підсумкового контролю
16.	Посилання на курс у системі Moodle	4 семестр: https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2943 5 семестр: https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2831
17.	Ключові слова освітнього компоненту	Патологічна анатомія, розтин, хвороби, патологія, патогістологія, тканини

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹	Як оцінюється РНД
---	---	-------------------

¹ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

	ПРН 11	ПРН 13	
4 семестр			
ДРН 1. Визначати на мікроскопічному рівні ознаки порушень морфології клітини, а також при клітинних пошкодженнях. Морфологічний прояв порушення обміну речовин в тканинах і органах. Білкові дистрофії (диспротеїнози: клітинні, стромально-судинні, змішані). Визначати на мікроскопічному рівні ознаки порушень морфології клітини жирових, вуглеводних та мінеральних дистрофій. Вміти класифікувати патологічний процес.	+		- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 2. Визначати патоморфологічно основні зміни в тканинах та органах при некрозах, морфогенез апоптозу. Визначати патоморфологічно основні зміни при компенсаторно-приспосувальних і відновних процесах. А також визначити типи і класифікацію патологічних процесів.	+		- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 3. Визначати патоморфологічно основні зміни при проявах порушення крово - і лімфообігу та обміну тканинної рідини. Мікроскопічно диференціювати. Визначати патоморфологічно основні зміни при проявах порушення лімфообігу та обміну тканинної рідини, патоморфологічних змінах в тканинах та органах. А також визначити типи і класифікацію патологічного процесу.		+	- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 4. Визначати патоморфологічно основні зміни при запальних процесас, види запалення, патоморфологічно визначати основні зміни при хворобах які викликають запальні процеси в тканях і органах. А також визначити типи і класифікацію патологічного процесу.	+		- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 5. Визначати патоморфологічно основні зміни при первинних та вторинних імунодефіцитах та імунопатоморфологіях. Визначити типи і класифікацію патологічного процесу. Визначати патоморфологічно основні зміни в тканинах при пухлинах і		+	- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи

гемобластозах. Визначити типи і класифікацію патологічного процесу.			
5 семестр			
<p>ДРН 1. Знати: техніку безпеки при розтині трупів та основи діагностичного і судово-ветеринарного розтину трупів тварин; значення патологоанатомічного розтину трупів тварин; перелік хвороб за яких заборонено проводити розтин; значення посмертної патологоанатомічної діагностики в боротьбі з хворобами тварин; структуру та логіку побудови патологоанатомічного діагнозу, його складові частини, варіанти основного захворювання. Встановлювати патологоанатомічний діагноз, здійснювати диференційну діагностику захворювань. Знати топографічне розташування внутрішніх органів різних тварин. Визначати основне захворювання, ускладнення основного захворювання, супутнього захворювання</p>	+	+	<ul style="list-style-type: none"> - Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) - Лабораторно- практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах) - Письмовий контроль (виконання завдань із самостійної роботи, самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань самостійної роботи (результати тестування, підготовка
<p>ДРН 2. Виявляти патологоанатомічні зміни в органах тварин при хворобах різної етіології. Розпізнати посмертні зміни при проведенні розтину. Розрізнати призначення патологоанатомічного інструментарію при проведенні секційної роботи. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки при роботі з трупним матеріалом. Володіти методами утилізації та знешкодження трупного матеріалу.</p>	+	+	<ul style="list-style-type: none"> - Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) Лабораторно- практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах) - Письмовий Підготовка презентацій, презентаційна доповідь самостійно опрацьованого матеріалу))

<p>ДРН 3. Знати правила відбору патологічного матеріалу. Аналізувати секційні знахідки. Оформлювати документацію розтину Використовувати знання для побудови патолого-анатомічного діагнозу. Фіксувати, відновлювати колір, консервувати та проводити монтаж макропрепарату. Знати топографічне розташування внутрішніх органів тварин різних видів</p>		+	<ul style="list-style-type: none"> - Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) - Лабораторно- практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах) - Письмовий Підготовка презентацій, презентаційна самостійно опрацьованого матеріалу))
<p>ДРН 4. Знати основні хвороби серця і судин, органів кровотворення. Знати основні хвороби органів дихання, травлення, сечостатевої та нервової систем. Знати основні інфекційні хвороби бактеріальної та вірусної етіології. Вміти розпізнавати макроскопічні й мікроскопічні ознаки зазначених хвороб. Розуміти їх етіологію і патогенез. Розрізняти ознаки зазначених хвороб від інших патологічних процесів.</p>		+	<ul style="list-style-type: none"> - Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) - Лабораторно- практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах) - Письмовий Підготовка презентацій, презентаційна доповідь самостійно опрацьованого матеріалу))
<p>ДРН 5. Знати суть смерті, її види та посмертні зміни. Відрізняти посмертні зміни від прижиттєвих патологічних процесів. Розуміти об'єкт та мету розтину. Використовувати навички для організації і проведення розтину. Засвоїти техніку та особливості розтину трупів різних видів тварин. Вести відповідну патологоанатомічну документацію.</p>		+	<ul style="list-style-type: none"> - Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) -Лабораторно- практичний контроль - Письмовий - Підсумковий

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ²
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
4 семестр					
Тема 1. Пошкодження. Морфологічний прояв порушення обміну речовин в тканинах і органах. Білкові дистрофії (диспротеїнози: клітинні, стромально-судинні, змішані).	2		6	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 2. Патоморфологія жирових, вуглеводних та мінеральних дистрофій.	2		4	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 3. Некроз, морфогенез апоптозу.			6	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 4. Компенсаторно-приспосувальні і відновні процеси.	2		6	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 5. Морфологічний прояв порушення крово- і лімфообігу та обміну тканинної рідини.	2		4	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 6. Морфологічний прояв порушення лімфообігу та обміну тканинної рідини.			4	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 7. Патоморфологічний прояв запального процесу. Види запалення.	2		6	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 8. Імунопатоморфологія. Патоморфологія первинних та вторинних імунодефіцитів.	2		4	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Тема 9. Пухлини і гемобластози.	2		6	10	1,2,3,4,5,6,7,8
Всього	14		46	90	
5 семестр					
Тема 1. Спеціальна патоморфологія. Патоморфологія хвороб серцево-судинної і кровотворної систем.	2		4	2	1, 3, 8, 15
Тема 2. Патоморфологія хвороб органів дихання та органів травлення	2		4	2	2, 4, 7, 16
Тема 3. Патоморфологія хвороб органів сечостатевої та нервової Системи	2		4	4	1, 6, 9
Тема 4. Патологія органів за гострих та хронічних бактеріальних хвороб.	4		4	4	1, 7, 8, 12

Тема 5. Диференціальна патолого-анатомічна діагностика хвороб тварин.			4	4	4, 5, 11, 16
Тема 6. Патоморфологія інфекційних хвороб. Бактеріальні інфекції. Вірусні інфекції.	6		4	4	1, 3, 9
Тема 7. Діагностичний, навчальний та судово - ветеринарний розтин трупів тварин. Техніка безпеки при Розтині трупів.			4	4	1, 7, 14, 17
Тема 8. Значення патологоанатомічного розтину трупів тварин для верифікації прижиттєвого діагнозу.			4	4	1, 5, 9, 16
Тема 9. Патологоанатомічні зміни в органах тварин при хворобах різної етіології.			4	4	1, 10, 12, 16
Тема 10. Ранні та пізні трупні ознаки. Організація розтину трупів, ветеринарно-санітарні вимоги до місця розтину			4	4	3, 4, 8
Тема 11. Методи розтину трупів тварин. Порядок і послідовність патологоанатомічного дослідження трупів тварин.			2	4	2, 5, 7, 9
Тема 12. Правила відбору патолого-анатомічного матеріалу			2	4	1, 5, 9, 8, 10
Тема 13. Охорона Навколишнього середовища. Утилізація та знешкодження трупного матеріалу.			2	4	1, 6, 8, 17
Тема 14. Техніка розтину та особливості патологоанатомічного розтину трупів різних видів тварин.			2	4	1, 3, 8, 17
Тема 15. Особливості патолого-анатомічного дослідження різних органів.			2	4	2, 4, 7, 13
Тема 16. Особливості розтину трупів непарнокопитих та великої рогатої худоби.			2	4	1, 3, 6, 12
Тема 17. Особливості розтину трупів свиней та м'ясоїдних.			2	4	1, 6, 8, 14

Тема 18. Особливості розтину трупів птиці. Особливості розтину трупів дрібних домашніх і лабораторних тварин.			2	4	3, 4, 8, 11
Тема 19. Складання документації патологоанатомічного розтину.			2	4	3, 5, 7, 10, 16
Тема 20. Залежність патологоанатомічних змін від механізму смерті. Поняття про патологоанатомічний діагноз.			2	4	4, 5, 9, 10, 17
Всього	16		60	74	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
4 семестр				
ДРН 1.	Словесні: лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях. Пояснювально-демонстративний метод-використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням музейних макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин. Аналітичний – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення ознак, які є характерними для певної патології.	8	Частково-пошуковий метод – студент розробляє певну тему, використовуючи підручник, посібники, інтернет - ресурс тощо. Репродуктивний – використовується як шлях набуття практичних навичок з патоморфологічних досліджень на підставі засвоєння теоретичних основ загальної патологічної анатомії.	18
ДРН 2.	Словесні: лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях.	8	Частково-пошуковий метод – студент розробляє певну тему,	18

	<p>Пояснювально-демонстративний метод використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин в разі наявності в органі патологоанатомічних змін. Аналітичний – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення суттєвих ознак які є характерними для певної патології.</p>		<p>використовуючи підручник, посібники, інтернет - ресурс тощо. Репродуктивний – використовується як шлях набуття практичних навичок з патоморфологічних досліджень на підставі засвоєння теоретичних основ загальної патологічної анатомії.</p>	
ДРН 3.	<p>Словесні: лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях. Пояснювально-демонстративний метод – використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин в разі наявності в органі патологоанатомічних змін. Аналітичний – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення суттєвих ознак які є характерними для певної патології.</p>	10	<p>Метод синтезу – встановлення окремих змін для визначення основної патології в органі, порівняння знань отриманих на ЛПЗ з інформацією знайденою в результаті пошуку в інтернеті. Проблемний – перед студентом ставиться проблема (конкретний патологічний процес, або кілька патологічних станів, об'єднаних в групу за певною основною ознакою), яку треба визначити з використанням доказової бази.</p>	18
ДРН 4.	<p>Словесні: лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях. Пояснювально-демонстративний метод - використовується</p>	10	<p>Частково-пошуковий метод – студент розробляє певну тему, використовуючи підручник, посібники, інтернет - ресурс тощо.</p>	18

	<p>постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням музейних макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин. Аналітичний – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення ознак, які є характерними для певної патології.</p>		<p>Репродуктивний – використовується як шлях набуття практичних навичок з патоморфологічних досліджень на підставі засвоєння теоретичних основ загальної патологічної анатомії.</p>	
ДРН 5.	<p>Словесні: лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях. Пояснювально-демонстративний метод - використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням музейних макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин. Аналітичний – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення ознак, які є характерними для певної патології.</p>	10	<p>Метод синтезу –встановлення окремих змін для визначення основної патології в органі, порівняння знань отриманих на ЛПЗ з інформацією знайденою в результаті пошуку в інтернеті. Проблемний – перед студентом ставиться проблема (конкретний патологічний процес, або кілька патологічних станів, об'єднаних в групу за певною основною ознакою), яку треба визначити з використанням доказової бази. Продуктивний метод – використовується при тестовому опитуванні, коли студенту надається завдання, що містить різні ознаки патологічного процесу, за яких необхідно самостійно зробити загальний висновок щодо основної</p>	18

			патології.	
5 семестр				
ДРН 1	<p>Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, Опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, з обов'язковим відвідуванням патологоанатомічного розтину Вирішення клініко-ситуаційних завдань (поняття патологоанатомічного діагнозу, його складові частини, варіанти основного захворювання). Проведення розтину з наступним детальним розбором конкретного випадку, обговорення основних клінічних даних, заповнення відповідної частини протоколу патологоанатомічного дослідження.</p>	12	<p>Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи. Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину(за даними реального випадку); складання патолого-анатомічного діагнозу, оформлення клініко-патологоанатомічного епікризу про випадок. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.</p>	16
ДРН 2	<p>Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, з обов'язковим відвідуванням</p>	12	<p>Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи. Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину (за даними реального</p>	16

	<p>патологоанатомічного розтину Вирішення клініко-ситуаційних завдань (поняття патологоанатомічного діагнозу, його складові частини, варіанти основного захворювання). Проведення розтину з наступним детальним розбором конкретного випадку, обговорення основних клінічних даних, заповнення відповідної частини протоколу патологоанатомічного дослідження.</p>		<p>випадку); складання патолого-анатомічного діагнозу, оформлення клініко-патолого-анатомічного епікризу про випадок. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.</p>	
ДРН 3	<p>Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, з обов'язковим відвідуванням патологоанатомічного розтину Вирішення клініко-ситуаційних завдань (поняття патологоанатомічного діагнозу, його складові частини, варіанти основного захворювання). Проведення розтину з наступним детальним розбором конкретного випадку, обговорення основних клінічних даних, заповнення відповідної частини протоколу патологоанатомічного дослідження.</p>	12	<p>Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи. Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину (за даними реального випадку); складання патолого-анатомічного діагнозу, оформлення клініко-патолого-анатомічного епікризу про випадок Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.</p>	16

ДРН 4	<p>Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, з обов'язковим відвідуванням патологоанатомічного розтину. Вирішення клініко - Ситуаційних завдань(поняття патологоанатомічного діагнозу, його складові частини, варіанти основного захворювання). Проведення розтину з наступним детальним розбором конкретного випадку, обговорення основних клінічних даних, заповнення відповідної частини протоколу патологоанатомічного дослідження.</p>	12	<p>Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину(за даними реального випадку); Складання патолого-анатомічного діагнозу, оформлення клініко-патолого-анатомічного епікризу про випадок Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.</p>	14
ДРН 5	<p>Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, з обов'язковим відвідуванням патологоанатомічного розтину Вирішення</p>	12	<p>Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту і з самостійної роботи Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину (за даними реального випадку); складання патолого</p>	14

	клініко – ситуаційних за вдань(п он складові частини, варіанти основного захворювання). Проведення розтину з наступним детальним розбором конкретного випадку, обговорення основних клінічних даних, заповнення відповідної частини протоколу.		анатомічного діагнозу, оформлення клініко - патологоанатомічного епікризу про випадок. Ознайомлення сайтів за темою заняття чи окремим питанням.	
--	---	--	--	--

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено у 4 та 5 семестрах

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
4 семестр			
1.	Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	20 балів/20%	Протягом семестру
2.	Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	10 балів/10%	До 7 тижня
3.	Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	10 балів/10%	До 15 тижня
4.	Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	30 балів/30%	До 6 тижня
5.	Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	30 балів/30%	До 14 тижня
5 семестр			
6.	Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	20 балів/20%	Протягом семестру
7.	Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	10 балів/10%	До 7 тижня
8.	Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	10 балів/10%	До 15 тижня
9.	Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	15 балів/15%	До 6 тижня
10.	Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	15 балів/15%	До 14 тижня
11.	Іспит	30 балів / 30%	Згідно розкладу

5.1.1. Критерії оцінювання у 4та 5 семестрах

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
4 семестр				

Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	< 12 балів	12–14 балів	15–17 балів	18–20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	Вимоги щодо завдання не виконано
Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	< 4 балів	4–6 балів	7–9 балів	10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	< 4 балів	4–6 балів	7–9 балів	10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	< 18 балів	18–21 балів	22–26 балів	27–30 балів
	Менше 60 % правильних відповідей	60–74 % правильних відповідей	75–89 % правильних відповідей	90–100 % правильних відповідей
Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	< 18 балів	18–21 балів	22–26 балів	27–30 балів
	Менше 60 % правильних	60–74 % правильних	75–89 % правильних	90–100 % правильних відповідей

	відповідей	відповідей	відповідей	
5 семестр				
Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	< 12 балів	12–14 балів	15–17 балів	18–20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Усне опитування. Вирішення ситуаційних завдань. Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях;	Вимоги щодо завдання не виконано
Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	< 6 балів	6–7 балів	8 балів	9–10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Презентації з доповідями за темами. Усне опитування	< 6 балів	6–7 балів	8 балів	9–10 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Презентація підготована, але доповідь не чітка, не логічна	Виконано усі вимоги завдання, доповідь та презентація відповідають поставленим вимогам	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Комп'ютерне тестування (множинного вибору) в Moodle	< 9 балів	9–10 балів	11–13 балів	14–15 балів
	Набрано менше 60 % правильних відповідей.	Набрано 60–69 % правильних відповідей.	Набрано 70–89 % правильних відповідей.	Набрано 90–100 % правильних відповідей.
Комп'ютерне тестування (множинного	< 9 балів	9–10 балів	11–13 балів	14–15 балів

вибору) в Moodle				
	Набрано менше 60 % правильних відповідей.	Набрано 60–69 % правильних відповідей.	Набрано 70–89 % правильних відповідей.	Набрано 90–100 % правильних відповідей.
Іспит	< 18 балів	18–21 бал	22–26 балів	27–30 балів
	Не засвоєно основні положення дисципліни, відповіді фрагментарні або відсутні.	Засвоєно базові знання, але відповіді неповні, наявні помилки та недостатня аргументація.	Матеріал засвоєно на достатньому рівні, відповіді логічні та обґрунтовані, допускаються окремі неточності.	Продемонстровано глибоке розуміння дисципліни, повні та аргументовані відповіді, вміння аналізувати та узагальнювати матеріал.

5.2. 2. Формативне оцінювання у 4 та 5 семестрах семестрі:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над ситуаційними задачами	10-15 хвилин в кінці кожної вивченої теми
2.	Зворотній зв'язок від студента під час роботи	Наступне заняття після вивчення нової теми
3.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації самостійної роботи	6, 14 тиждень

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Письмове опитування після вивчення тем	5-8, 10-12 тижні
2	Усний зворотний зв'язок під час роботи над лабораторно-практичними завданнями	Протягом семестру
3	Усний зворотній зв'язок від викладача після доповіді з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Протягом заняття

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Керек П. Методика викладання дисципліни «Патологічна фізіологія і патологічна анатомія сільськогосподарських тварин» майбутнім фахівцям ветеринарної медицини (на прикладі ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України») : дипломна робота магістра / П. Керек. – Київ : НУБіП України, 2022. – 73 с.
2. Тимчик О. В. Патологічна анатомія та фізіологія (за професійним спрямуванням) : навчально-методичні матеріали / О. В. Тимчик. – Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2022.
3. Кучерук Л. Ю. Наукові праці кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин ім. акад. В. Г. Касьяненка : інформаційно-бібліографічний покажчик / уклад. Л. Ю. Кучерук. – Київ : НУБіП України, 2023. – 226 с.
4. Жаров А. В. Патологічна фізіологія і патологічна анатомія тварин : підручник для ЗВО / А. В. Жаров, Л. Н. Адамушкіна, Т. В. Лосева, А. П. Стрельніков. – Київ : Лань, 2026 ред. – 416 с.

Додаткові джерела

5. Урбанович П. П. Патологічна анатомія тварин : навч. посіб. / П. П. Урбанович, М. К. Потоцький, І. І. Гевкан [та ін.] ; за ред. П. П. Урбановича, М. К. Потоцького. – Київ : Ветінформ, 2008. – 896 с.
6. Зон Г. А. Диференційна патологоанатомічна діагностика інфекційних хвороб тварин : навч. посіб. / Г. А. Зон, Л. Б. Івановська. – 3-тє вид., доопрац. – Суми : ВВП «Мрія-1», 2015. – 222 с.
7. Зон Г. А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин : навч. вид. / Г. А. Зон. – Суми : Джерело, 2005. – 226 с.
8. Скрипка М. В. Курс лекцій з патологічної анатомії / М. В. Скрипка. – Полтава, 2009. – 320 с.
9. Івановська Л. Б. Патологоанатомічна діагностика хвороб птиці : навч. посіб. / Л. Б. Івановська, Г. А. Зон. – Суми : Мрія-1, 2017. – 320 с.
7. Підручник зі спеціальної патологічної анатомії домашніх тварин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC1697332/>.
8. Елмор С. А. Принципи та практика патології для аналізу моделей на тваринах [Електронний ресурс] / С. А. Елмор, Г. Дж. Карр, К. А. Монтгомері [та ін.]. – 2018. – Режим доступу : <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6927822/>.
9. Екенстедт К. Дж. Брахіцефалія у собак: анатомія, патологія, генетика та добробут / К. Дж. Екенстедт // Journal of Comparative Pathology. – 2020. – Vol. 176. – P. 109–115. – Режим доступу : <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7380493/>.
10. Джонс Т. К. «Одна медицина — одна патологія»: інтеграція ветеринарної та людської патології [Електронний ресурс] / Т. К. Джонс, Г. Міракі. – 2015. – Режим доступу : <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7099239/>.

Інформаційні ресурси

11. http://vetpathology.lviv.ua/biblioteka_studenta.html
12. <http://vindo.com.ua/razdel184/file1371013.html>

Інші джерела

13. Кісіль Д. Аутологічне застосування нейронних клітин для попередження у собак синдрому деменції та хвороби Альцгеймера / Д. Кісіль. – 2023.
14. Кісіль Д. Активність мікроглії в корі головного мозку та приваскулярна макрофагальна активність у білій речовині у собак при прогресуючій хворобі Альцгеймера / Д. Кісіль. – 2023.
15. Сучасні тенденції викладання дисциплін на кафедрі вірусології, патанатомії та хвороб птиці Сумського НАУ / Р. В. Петров, Г. А. Зон, О. І. Решетило, Л. Б. Івановська, О. С. Панасенко, Д. О. Кісіль // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». – 2022. – № 4. – С. 51–57.
16. Кісіль Д. О. Антибактеріальна активність фагоцитозу та адгезивність еритроцитів качки до бактерій / Д. О. Кісіль // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». – 2022. – № 4 (59). – С. 33–37.
17. Кісіль Д. О. Гістологічні зміни в структурі репродуктивної системи трутнів в умовах контамінації американським гнільцем (*Paenibacillus larvae*) / Д. О. Кісіль // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». – 2024. – № 3 (66). – С. 9–15.
18. Кісіль Д. О. Фунгіцидна дія циклічних пероксидів на ріст ентомопатогенного гриба *Ascospaera aris* / Д. О. Кісіль // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». – 2023. – № 4 (63). – С. 62–67.
19. Кісіль Д. О. Патоморфологічні зміни кишечника бджоли та імунна реакція на мікроспорицію *Nosema aris* / Д. О. Кісіль, С. М. Назаренко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Ветеринарна медицина». – 2023. – № 3 (62). – С. 44–49.

20. Кісіль Д. Дослідження гемолімфи бджіл на наявність структурних змін після застосування препарату «Апіхелс» / Д. Кісіль, А. Санад. – 2022.
21. Бактерицидні властивості неорганічних кислот щодо мікобактерій / А. П. Палій, О. В. Павліченко, А. В. Березовський, А. В. Фотін, Д. О. Кісіль, О. С. Панасенко // *Veterinarska Stanica*. – 2023. – Vol. 55, № 4. – P. 375–386.
22. Обґрунтування профілактики маститу корів у сухостійний період та після отелення / А. В. Березовський, А. О. Довбня, О. В. Фотін, Д. О. Кісіль, Б. С. Морозов // *Наукові горизонти*. – 2023. – Т. 26, № 4. – С. 43–53.
23. Atypical mycobacteria cultures isolated in different natural and geographical zones of Ukraine / А. І. Завгородній, А. П. Палій, В. В. Білушко [та ін.] // *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. – 2026. – Vol. 17, № 2. – Art. e26032.